

оптимізувати систему публічних закупівель у цілях забезпечення національної безпеки та оборони (п. п. 634, 649), затвердити порядок та принципи регулювання спектра радіочастот у сфері оборони відповідно до права ЄС (п. 1928). Показовим є те, що виконавцем за практичну реалізацію зазначених положень у більшості випадків є Міністерство оборони України як головний суб'єкт військового управління.

Слід зазначити, що виконання зазначених заходів є складним процесом і може стримуватися дефіцитом матеріальних ресурсів, недостатньою кадровою спроможністю інституцій, відповідальних за розвиток асоціативних відносин, занадто забюрократизованою процедурою ухвалення актів законодавства у військовій сфері, конфліктами інтересів політичного характеру між різними державними органами стосовно розподілу повноважень, відсутністю в Україні необхідного політичного досвіду проєвропейських реформ [2]. З урахуванням цього, особливу вагу слід приділяти плановірності та послідовності у реалізації Україною євроінтеграційних прагнень.

Список бібліографічних посилань

1. Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : закон України від 16.09. 2014 № 1678-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 40. Ст. 2021.

2. Шульга А. М., Передерій О. С. Особливості нормативно-правового забезпечення трансформації правової системи України в умовах асоціативного партнерства з Європейським Союзом. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. 2018. № 25. С. 153.

Одержано 07.03.2019

УДК 351.74

Валерій Іванович МОСКОВЕЦЬ,

кандидат соціологічних наук, помічник ректора

Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0216-9470>

УЧАСТЬ ГРОМАДЯН У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПУБЛІЧНОГО ПОРЯДКУ І БЕЗПЕКИ: ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Стаття 3 Конституції України наголошує: «Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю». Завдання по забезпеченню реалізації цієї норми Основного закону покладено на низку державних органів, серед яких провідну роль відіграють правоохоронні структури. Однак цілком зрозуміло, що досягнути бажаного режиму правопорядку в країні зусиллями виключно правоохоронних органів неможливо. У цій найважливішій для суспільства сфері необхідно залучення населення по охороні громадського порядку.

Форми роботи з населенням можуть бути різноманітними: проведення зустрічей з колективами підприємств, установ, організацій різних форм власності; організація зборів громадян, мешканців житлових масивів, мікрорайонів, населених пунктів, сіл; наради із громадськими організаціями відповідних сіл, селищ, міст, районів та областей. Інформування населення повинно включати роз'яснення положень нормативно-правових актів щодо використання можливостей громадян в охороні громадського порядку і профілактиці правопорушень. Значну роль у залученні населення до забезпечення публічного порядку і безпеки повинні відігравати органи місцевого самоврядування.

Правові підстави участі громадян в охороні громадського порядку встановлені Законом України від 22.06.2000 № 1835-III «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону». Далі закон № 1835 [1].

Відповідно до ст. 1 Закону № 1835 громадяни України мають право створювати громадські об'єднання для участі в охороні громадського порядку і державного кордону, сприяння органам місцевого самоврядування, правоохоронним органам, Державній прикордонній службі України та органам виконавчої влади, а також посадовим особам у запобіганні та припиненні адміністративних правопорушень і злочинів, захисті життя та здоров'я громадян, інтересів суспільства і держави від протиправних посягань, а також у рятуванні людей і майна під час стихійного лиха та інших надзвичайних обставин.

Окрім Закону № 1835, питання щодо порядку та умов створення, функціонування та припинення діяльності громадських формувань, їх завдань, прав і обов'язків членів формувань, особливостей застосування ними фізичного впливу і спеціальних засобів при виконанні обов'язків більш детально регулюються Типовим статутом громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, затвердженого постановою КМУ від 20.12.2000 № 1872. Далі за текстом — Типовий статут [2].

Громадські формування з охорони громадського порядку і державного кордону можуть бути створені в таких формах: зведені загони громадських формувань, спеціалізовані загони (групи) сприяння Національній поліції та Державній прикордонній службі України. Відповідно до ст. 3 Закону № 1835 громадські формування з охорони громадського порядку і державного кордону створюються і діють у взаємодії з правоохоронними органами, Державною прикордонною службою України, органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, додержуючись принципів гуманізму, законності, гласності, добровільності, прав та свобод людини і громадянина, прав і законних інтересів юридичних осіб, рівноправності членів цих формувань. Повсякденна (оперативна) діяльність таких формувань організовується, спрямовується і контролюється відповідними органами Національної поліції, підрозділами Державної прикордонної служби України.

Громадські формування з охорони громадського порядку і державного кордону створюються за місцем роботи, навчання або проживання громадян. Межі території, на якій здійснює свої функції відповідна громадська організація, повинна узгоджуватися з керівництвом відповідного територіального органу Національної поліції, підрозділу Державної прикордонної служби України, а також виконавчого органу ради, на території якої діятиме це громадське формування.

Громадські формування створюються за рішенням громадян, прийнятим на їх зборах (конференціях) та підлягають включенню до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань. На етапі створення громадських формувань органи місцевого самоврядування мають допомагати громадянам в оформленні необхідних статутних документів, визначенні певної спеціалізації діяльності формування, особливостей його функціонування залежно від ситуації на відповідній території села, селища, міста.

Членами громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону можуть бути громадяни України, які досягли 18-річного віку, виявили бажання брати участь у зміцненні правопорядку і в охороні державного кордону та здатні за своїми діловими, моральними якостями і станом здоров'я виконувати на добровільних засадах взяті на себе зобов'язання.

Основними завданнями громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону у сфері охорони громадського порядку є: надання допомоги органам Національної поліції у забезпеченні громадського порядку і громадської безпеки, запобіганні адміністративним проступкам і злочинам, інформування органів Національної поліції про вчинені або ті, що готуються, злочини, місця концентрації злочинних угруповань, сприяння органам Національної поліції у виявленні і розкритті злочинів, розшуку осіб, які їх вчинили, захисті інтересів держави, підприємств, установ, організацій, громадян від злочинних посягань, участь у забезпеченні безпеки дорожнього руху та боротьбі з дитячою бездоглядністю і правопорушеннями неповнолітніх

Члени громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону можуть брати участь у забезпеченні правопорядку та охороні державного кордону за місцем реєстрації цих об'єднань лише після проходження відповідної правової та спеціальної підготовки в органах Національної поліції, підрозділах Державної прикордонної служби України і одержання в органах місцевого самоврядування посвідчення члена громадського формування. Контроль за діяльністю громадських формувань з охорони публічного порядку та безпеки повинні здійснювати виключно органи Національної поліції та Державної прикордонної служби.

Відповідно до ст. 16 Закону № 1835 органи місцевого самоврядування здійснюють координацію та контроль за діяльністю громадських формувань, заслуховують повідомлення і звіти керівників зазначених формувань; створюють необхідні умови для ефективної діяльності громадських формувань: надають їм службові приміщення, необхідний інвентар та засоби зв'язку, виділяють кошти на придбання форми та посвідчень.

Статтею 17 Закону № 1835 передбачено, що у разі каліцтва, заподіяного члену громадського формування, або встановлення інвалідності, яка настала внаслідок виконання ним обов'язків з

охорони громадського порядку і державного кордону, йому виплачується одноразова допомога у розмірі від трирічного до п'ятирічного середнього заробітку (залежно від ступеня втрати працездатності) і призначається пенсія по інвалідності відповідно до законодавства. За членами громадських формувань, які потерпіли від злочинного діяння, за винятком випадку заподіяння такої шкоди при перевищенні ними меж необхідної оборони, зберігаються місце роботи (посада) та середня заробітна плата на весь період до відновлення працездатності або визнання їх у встановленому порядку інвалідами. Члени громадських формувань можуть бути застраховані за рахунок коштів відповідних місцевих бюджетів на випадок загибелі або смерті на суму десятирічного середнього заробітку за основним місцем роботи, а в разі поранення, контузії, травм або каліцтва, захворювання чи інвалідності, що сталися у зв'язку з виконанням обов'язків з охорони громадського порядку і державного кордону, — у розмірі від річної до п'ятирічної середньої заробітної плати залежно від ступеня втрати працездатності. Відповідно до п. 49 Типового статуту збитки, заподіяні майну члена формування чи майну членів його сім'ї у зв'язку з виконанням ним обов'язків з охорони громадського порядку і державного кордону, можуть бути відшкодовані за рахунок коштів відповідного місцевого бюджету з наступним стягненням цієї суми з винних осіб у встановленому законом порядку.

На наш погляд, ефективною платформи взаємодії населення з правоохоронними органами у сфері забезпечення публічного порядку та безпеки є органи місцевого самоврядування, яким в умовах політики децентралізації надано значних можливостей.

Список бібліографічних посилань

1. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону : закон України від 22.06.2000 № 1835-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 40. Ст. 338.

2. Про затвердження Типового статуту громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, описів зразків бланка посвідчення і наукової пов'язки члена такого формування : постанова Кабінету Міністрів України від 20.12.2000 № 1872 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1872-2000-p> (дата звернення: 02.04.2019).

Одержано 05.04.2019

УДК 340

Едуард Олександрович МУЗИЧУК,

студент 2 курсу факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ

(науковий керівник – Лазарєв В. В., кандидат юридичних наук,

доцент кафедри теорії та історії держави і права факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ)

ЩОДО РОЗУМІННЯ СУТНОСТІ СУЧАСНОЇ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ

Лише держава, життєдіяльність якої забезпечується справедливими законодавчими та підзаконними актами, в якій діє принцип верховенства права, функціонує злагоджена система владних інституцій, розвинуте місцеve самоврядування та громадянське суспільство із сталою політичною системою, що підтримується переважною більшістю населення може називатися правовою. Перш за все, слід відзначити той беззаперечний факт, що лише суспільство, яке функціонує у демократичному та дієздатному правовому середовищі може називатися справедливим.

Доцільним є розкриття змісту самого поняття «верховенство права». Узагальнена думка вітчизняних і зарубіжних науковців та фахівців права сходиться у тому, що під цим терміном варто розуміти підпорядкованість законам держави усіх без винятку суб'єктів суспільних відносин. Тобто, мається на увазі, що не дивлячись правовий, соціальний, економічний чи політичний статус суб'єкта правовідносин (певну фізичну особу чи установу або організацію) він зобов'язаний виконувати приписи національного законодавства.

З іншого боку варто підкреслити, що навіть у країнах з тоталітарними та авторитарними режимами існує величезна сила тих законів, яким усі підпорядковуються. Проте, ці закони направлені зовсім не на досягнення спокою, миру, та благополучного існування системи